

tind în mod necesar luptele trecutului pentru independența națională cu revoluția prezentului, de construire a socialismului și comunismului, exprimă și va exprima din ce în ce mai edificator propria noastră fizionomie, puternica ei originalitate, participarea noastră bine diferențiată, dar cu atât mai coezionată, la eforturile proletariatului internațional pentru cucerirea țelului unic.

Tezele leniniste se răspindesc însă în lume, nu doar cu cuvântul deliberat al negocierilor și al schimburilor materiale. Sistemul socialist mondial este, prin însăși ființa lui, un sistem mondial de schimburi spirituale, culturale. Însăși Marea Revoluție Socialistă din Octombrie s-a născut dintr-un sistem mondial de luptă și gândire. În acest sens, noi, oamenii de cultură — scriitori, poeți, oameni de teatru — înțelegem chemările partidului nostru, care ne îndeamnă spre varietate, de stiluri, spre evitarea rigidității în creație, a închistărilor rutiniere. Spre aceste rosturi mobiliza tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, forța, vigoarea, optimismul, talentul nostru, atunci când ne sfătuia: „alegeți tot ceea ce credeți că e mai frumos în culoare, mai expresiv în grai, vedeți realitatea cât mai variată în proză, în poezie, în pictură, sculptură și muzică, cîntați patria și poporul nostru minunat, pe cei ce și-au închinat întreaga viață înfloririi României „... Către un atare deziderat ne vine, și dinspre Revoluția octombriană, mesajul unui mare scriitor care ne-a fost totdeauna la inimă, alături de înseși valorile noastre spirituale de-acasă — Gorki: „... va veni o vreme când oamenii se vor bucura unul de altul, când fiecare om va fi o stea pentru celălalt! Pe pământ vor umbla atunci oameni liberi, măreți în libertatea lor, fiecare va avea atunci inima eliberată de zavistie și ură... Atunci oamenii vor trăi în adevăr și în libertate, pentru FRUMOS... Cei mai buni vor fi acei care o vor cuprinde mai larg în inima lor, care o vor iubi mai tare.

Cei mai buni vor fi cei mai descătușați, căci în suflul lor va fi frumusețea cea mai mare! Măreți vor fi oamenii acelei victii...”

Atît visurile oamenilor de artă din trecut, cît și apelul la concretizarea acestor visuri în fapte aieveau, ca și în imagini artistice, ne dau nouă, artiștilor de azi, un sentiment deosebit de responsabilitate.

Am cunoscut și am jucat în numeroase opere din dramaturgia sovietică ce oglindesc Marea Revoluție Socialistă din Octombrie... O bună parte din profesionea mea s-a legat cu dragoste de aceste opere (*Azîlul de noapte, Liubov Iarovaia, Omul cu arma* etc.), ca și de alte piese jucate pe scena Teatrului „Lucia Sturdza-Bulandra”, și care oglindesc Marea Revoluție Socialistă din Octombrie (*Tragedia optimistă, Trenul blindat, Pîine și trandafiri, Uraganul*), ori cele din repertoriul mai recent al etapelor de construcție a socialismului în Uniunea Sovietică.

Drumurile noastre artistice duc mai departe și mai în adînc. Nivelul realizărilor noastre de pînă acum se cere și se vrea depășit pe măsura perspectivelor deschise de recomandările partidului; ele cată să crească în expresivitate, în forță de comunicare și întrupare a adevărului și frumosului, pentru ca teatrul nostru, apreciat în multe colțuri ale lumii, să-și cucerească pretutindeni admirația de care se bucură arta noastră populară care și-a cîștigat de mult un renume peste granițe; de care se bucură mîndra noastră patrie, care și-a cîștigat în lumea întreagă un loc de cinste și de prețuire!

Sînt drumurile care rămîn deschise artelor tuturor popoarelor, și în care ele se vor întîlni, îmbrățișînd scoarța cea mai nouă, cea mai minunată a pămîntului — învelișul uman.

Șt. Ciubotărașu

TATIANA, OXANA, FEMEIA-COMISAR

Mi-amintesc și astăzi, cu o deosebită emoție, de spectacole ca Ruptura, Sfîrșitul escadrei, Tragedia optimistă...

Mulțumită acestor piese, puternice evocări ale luptelor aprige duse pentru victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, am avut prilejul să întruchipez pe scenă figurile a trei eroine, trei femei, luptătoare pe frontul revoluționar, trei caractere puternic conturate de B. Lavreniev, Al. Korneiciuk, U. Ușnevski.



De la stînga la dreapta : C. Ramadan (Marinarul răgușit), Irina Răchițeanu — Șirianu (Femeia comisar), Mircea Albulescu (Alexei) și C. Mazilu (Căpetenia) în „Tragedia optimistă” de Vs. Vișnevski — Teatrul Armatei

În Ruptura am făcut cunoștință cu Tatiana, fiica cea mare a căpitanului de marină Bersenev. Nu voi insista asupra subiectului acestei prea binecunoscute piese. Voi spune doar cîteva cuvinte relativ la rol și la interpretarea lui.

Atît cu inima cît și cu mintea, Tatiana stă alături de idealurile de înfăptuire a revoluției, dar saltul de la înțelegere și simpatie față de ideile revoluționare la faptă, la integrarea în mișcare îl face eroina lui Lavreniev în decursul acțiunii din piesă. Convingerile sale patriotice, entuziasmul și încrederea în justetea noii ideologii îi dau Tatianei forța necesară s-o rupă cu trecutul său burghez, cu soțul trădător, să denunțe la vreme tentativa de crimă a contrarevoluționarilor. În urma actului său curajos, a inițiativei sale, crucișătorul „Zarea” din flota Mării Baltice, curățat elementele dubioase, se îndreaptă spre Petrograd, să-i ajute cu tunurile sale pe luptătorii de pe uscat, care aveau să instaureze libertatea și pacea, noua orînduire socialistă.

Tatiana Bersenev a fost primul meu rol care m-a pus în contact cu lumea celor care au înfăptuit marea revoluție, cu eroii și cu problemele lor.

M-au impresionat de la bun început — și acest simțămînt l-am resimțit și mai tîrziu tot atît de viu, de profund, la Sfîrșitul escadrei și la Tragedia optimistă — realismul puternic, simplitatea caldă, adîncul omenesc, suflul de entuziasm revoluționar, care se desprindeau din aceste piese și din personajele lor.

Imaginea luptătorului bolșevic, care unește în el pateticul cu simplitatea, noblețea cu modestia, spiritul de sacrificiu cu mintea clară, eroismul măreț cu lipsa de retorism, punea probleme pasionante de interpretare.

Mi-am dat seama că pentru reușita unor asemenea roluri, pentru eficacitatea lor mobilizatoare, nu trebuie să urmărești doar reprezentarea măreției acestor figuri, ci mai

cu seamă de dezvăluirea calităților lor omenești, găsirea acelei dozări, a îmbinării pateticii cu omenescul, a simplității cu un bogat plan interior, a măreției cu sobrietatea.

Nu era suficient să mă pătrund de ideile eroinelor mele, trebuia să-mi aleg mijloace de expresie corespunzătoare, simple, sincere, lipsite de artificii meșteșugărești, dar cât mai sugestive. Să fii sobră, simplă, firească, dar să nu sărăcești, să nu „răcești” conținutul rolului, să fii avîntată, energică, patetică, dar să nu devii aspră sau retorică...

Am muncit cu rîvnă, cu pasiune, cu îndoiala mereu în suflet asupra reușitei, am învățat multe lucruri noi și prețioase pentru meseria mea...

După Tatiana, am interpretat-o pe Oxana, din acel dramatic Sfîrșit al escadrei, zguduitor redat de Al. Korneiciuk. Piesa înfățișează un episod de luptă al bolșevicilor din flota Mării Negre, luptă dusă (în condițiile acțiunilor radei centrale și ale ofițerilor albi) pentru a-i convinge pe marinari că, numai scufundînd escadra, aceasta poate să rămînă credincioasă revoluției.

Oxana, membră a comitetului bolșevic, singura femeie din escadră, întrușipează înțelepciunea și clarviziunea partidului.

Calitățile sale revoluționare (energie, spirit de acțiune, fermatate, precizie, încredere în cauza revoluției) se greșează pe un adînc fond uman. Sensibilitatea ei feminină nu-i umbră de aceste date, dar ea se ridică pe culmi de tragedie, atunci cînd își învinge, suferind, gingașul ei sentiment de dragoste pentru turbulentul matroz Gaidai, acceptînd chiar moartea lui, dacă revoluția o va cere.

Și aici, mai mult decît în precedentul rol, trebuia să realizez îmbinarea laturii eroice cu simplitatea, a firescului cu pateticul.

Oxana a fost parcă un preludiu la cea de a treia figură de eroină revoluționară, aceea care m-a pasionat cel mai mult și pe care am îndrăgit-o pentru totdeauna: Femeia-comisar din Tragedia optimistă.

Tensiunea conflictului, forța sa emoțională, plasticitatea caracterelor, densitatea dramatică, patosul simplu și cald, vibrant, din acest măreț poem dramatic închinat de Vișnevski mării revoluției și oamenilor care au înfăptuit-o, mi-au creat și mie, atît în repetiții cît și în spectacol, o stare deosebită de incandescență, rar simțită pînă atunci în vreun rol.

Clocotul adînc omenesc, elanul revoluționar care se degajau din piesă au fost un adevărat motor în declanșarea energiei de realizare a acestui rol. L-am studiat cu emoție, cu dragoste și admirație.

Dragoste de oameni, minte clară, dirzenie, voință, curaj, spirit de jertfă pentru triumful cauzei poporului, subtilă și gingașă feminitate, istetisme și umor, fermitate și cîte, cîte alte nuanțe și subnuanțe trebuie redată în jocul acelei actrițe care interpretează acest rol!

În realizarea Femeii-comisar, mi-au fost de mare ajutor cele două roluri anterioare. Există un „sîmbure” comun al celor trei personaje: toate trei fac parte din bogata galerie a eroilor mării revoluției, eroi animați de dragoste de patrie și popor, de o înaltă conștiință de clasă — eroi dotați cu majore calități morale —, dar eu, ca actor, a trebuit să mă străduiesc să descopăr trăsăturile lor specifice, căile lor proprii de dezvoltare, mijloacele deosebite de exprimare actoricească... Muncă grea, oboseală și pasionantă, plină de frămîntări, de clipe de nemulțumire și uneori și de mare bucurie creatoare, atunci cînd reușești fuziunea dintre tine și rol...

Irina Răchiteanu-Șirianu

EMOȚIA CEASURILOR DE ÎNCEPUT

Destul de recent, într-o seară, după căderea cortinei la spectacolul lui Cehov, *Un Hamlet de provincie*, căutam să-mi identific, sau mai bine zis să-mi reconstitui drumul, nu foarte lung, al activității mele teatrale. Pentru că în fiecare rol se împletesc strîns experiențele rolurilor anterioare, am încercat să deznod acest fir. Unde începe el? Da, desigur, pe băncile școlii de teatru. În *Tragedia optimistă*, în care, protagoniști sau figuranți, noi toți ne simțeam atît de tineri, atît de apropiați de marinarii înflăcărați de salvele de pe „Aurora”. Nici nu mai știu dacă jucam bine sau numai